

LAKIALOITE 131/2005 vp

Laki toimeentulotuesta annetun lain 7 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan toimeentulotuesta annettua lakia muutettavaksi siten, että toimeentulotuen perusosaan ei enää sisällytettäisi seitsemää prosenttia toimeentulotuen asiakkaan tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä. Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lakialoitteen sisältö on tältä osin sama kuin hallituksen esityksessä HE 155/2005 vp lukuun ottamatta voimaantuloa. Lisäksi lakialoitteessa esitetään, että toimeentulotukilakia täsmenne-

tään käsittelyajan osalta. Toimeentulotuesta annetussa laissa todetaan, että toimeentulotukiasiat on käsiteltävä kunnassa viivytyksettä. Lakialoitteessa esitetään, että toimeentulotukiasiat tulee käsitellä viivytyksettä, kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluessa toimeentulotuen hakemisesta. Mikäli asian ratkaisemiseksi tarvitaan lisäselvityksiä, määräajasta voidaan poiketa. Lakimuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

PERUSTELUT

Toimeentulotuen asumisen seitsemän prosentin omavastuu on osoittautunut vaikeaselkoiseksi ja toimeentulotukijärjestelmää monimutkaistavaksi uudistukseksi, jolla ei ole saavutettu sille asetettuja tavoitteita. Asumisen omavastuu on lisännyt vuokratästäjää ja häättöjä sekä vaikeuttanut kaikkein vähävaraisimpien asemaa. Kaupunkiseuduilla ei vaihtoehtoisia halvempia asuntoja ole käytännössä ollut useinkaan saatavilla. Onkin hallituksen esityksen HE 155/2005 vp perusteluihin viitaten tarpeen poistaa asumisen seitsemän prosentin omavastuu. Muutoksen toteuttamiseksi toimeentulotukilain 7 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi poistamalla siitä vii-

meinen virke. Lakialoitteen voimaantuloksi ehdotetaan vuoden 2006 alkua. Se edellyttää määrärahojen lisäyksiä talousarvion momenteille 33.32.30 ja 33.32.38. Asumiskulujen 7 prosentin omavastuu on kustannusvaikutukseltaan noin 46 milj. euroa vuodessa.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Toimeentulotuki on keskeinen välttämätöntä toimeentuloa turvaava taloudellinen tukimuoto. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaan asiakkaalla on oikeus saada sosiaali-

huollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaali-huoltoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Laki toimeentulotuesta jättää kunnille suuren harkintavallan sen suhteen, miten toimeentulotukiasioiden käsittely kunnissa järjestetään. Valitettavasti tämä harkintavalta on johtanut kansalais-ten eriarvoiseen kohteluun ja heitteillejättöön.

Lain 14 §:n 4 momentissa säädetään, että toimeentulotukiasiat on käsiteltävä kunnassa viivytyksettä (3.11.2000/923). Myös Suomen perustuslain mukaan jokaisella on oikeus saada asian- sa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aihee- tonta viivytystä. Toimeentulotukilain säättämi- sen yhteydessä pidettiin korkeintaan viikon kä- sittelyaikaa asianmukaisena. Myös eduskunnan oikeusasiamies on pitänyt korkeintaan viikkoa oikeana lähtökohtana lainmukaiselle käsittely- ajalle. Valitettavasti tämä viikon pituinen käsit- telyaika ei toteudu koko Suomessa. Viime aikoi- na ovat olleet esillä mm. Turku ja Espoo, joissa toimeentulotukea on joissain tilanteissa saanut odottaa viikkokausia. Esimerkiksi Turussa käsit- telyajat ovat olleet 2—7 viikkoa. Ihmiset ovat jääneet ilman välttämätöntä tukea. Pitkät odo- tusajat ovat johtaneet häätöihin ja jopa ruoan

puutteeseen. Toimeentulotukiasiakkaiden köyh- tyminen, velkaantuminen ja syrjäytyminen li- sääntyvät maksatusten viivästyessä. Erilaiset kä- sittelyajat ovat kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta kestäättömiä.

Onkin tarpeellista laissa täsmentää viivytyk- settömän käsittelyn sisältöä. Lakialoitteessa eh- dotetaan, että toimeentulotuesta annetun lain 14 §:n 4 momenttia muutetaan siten, että mo- mentin loppuun lisätään kaksi uutta virkettä, jot- ka kuuluvat seuraavasti: "Toimeentulotukiasia on ratkaistava viimeistään seitsemän päivän ku- luessa toimeentulotuen hakemisesta. Mikäli asian ratkaisu edellyttää lisäselvityksiä, voidaan määräajasta poiketa." Mikäli hakemuksen rat- kaisemiseksi ei tarvita lisäselvityksiä, tulee asia ratkaista viikon kuluessa. Jos lisäselvitykset ovat välttämättömiä, ne tulee pyytää tai hankkia viimeistään viikon kuluessa ja asia on ratkaista- va mahdollisimman nopeasti.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta hyväksyy seuraavan la-
kiehdotuksen:*

Laki

toimeentulotuesta annetun lain 7 ja 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan toimeentulotuesta 30 päivänä joulukuuta 1997 annetun lain (1412/1997) 7 §:n 2 mo-
mentti ja 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 14 §:n 4 momentti laissa 923/2000, seuraavasti:

7 §

Huomioon otettavat menot

Perusosalla katettaviin menoihin kuuluvat ra-
vintomenot, vaatemenot, vähäiset terveyden-
huoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin
puhtaudesta, paikallisliikenteen käytöstä, sano-
malehden tilauksesta, televisioluvasta, puheli-
men käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnas-
ta aiheutuvat menot sekä vastaavat henkilön ja

perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat
menot.

14 §

Toimeentulotuen hakeminen ja myöntäminen

Toimeentulotukiasiat on käsiteltävä kunnas-
sa viivytyksettä. Toimeentulotukiasia on rat-
kaistava viimeistään seitsemän päivän kuluessa

toimeentulotuen hakemisesta. Mikäli asian ratkaisu edellyttää lisäselvityksiä, voidaan määräajasta poiketa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2006.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2005

Marjaana Koskinen /sd
Erkki Virtanen /vas